

Олександр Олександрович ГАЛАЧЕНКО

доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва та управління
Міжрегіональної академії управління персоналом
ORCID ID: 0000-0003-2776-1777
E-mail: o.galachenko@gmail.com

Тетяна Семенівна НЕЗВЕЩУК-КОГУТ

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри технології і організації
ресторанного господарства Чернівецького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету
ORCID ID: 0000-0003-0389-3118
E-mail: t.semenivna@gmail.com

Орислава Іванівна ГРАФСЬКА

доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри готельно-ресторанного бізнесу
Львівського державного університету фізичної культури імені І. Боберського
ORCID ID: 0000-0002-8134-3771
E-mail: grafskayaorislava@gmail.com

Назарій Миколайович ПОПАДИНЕЦЬ

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу регіональної
економічної політики,
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»
ORCID ID: 0000-0002-7556-6135
E-mail: popadynets.n@gmail.com

Наталія Володимирівна БІЛОШКУРСЬКА

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та
управління бізнесом Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
ORCID ID: 0000-0002-7617-7836
E-mail: biloshkurska.n@udpu.edu.ua

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Галаченко, О. О. Аналіз діяльності підприємств готельної індустрії в сучасних умовах / Олександр Олександрович Галаченко, Тетяна Семенівна Незвещук-Когут, Орислава Іванівна Графська, Назарій Миколайович Попадинець, Наталія Володимирівна Білошкурська // Український журнал прикладної економіки. – 2021. – Том 6. – № 1. – С. 142 – 148. – ISSN 2415 – 8453.

Анотація

У статті проаналізовано наукові публікації, на основі яких сформовано ідею дослідження та виділено основні напрями розвитку готельної індустрії. Відображено ретроспективу та сучасний стан готельного господарства в Україні та головні тенденції його розвитку, зокрема проаналізовано структуру індустрії (кількість підприємств готельного господарства; номерний фонд та житлова площа номерів готелів; кількість обслуговуючого персоналу тощо). Охарактеризовано особливості територіального розміщення готельних комплексів і умов, які впливають на її функціонування. Досліджено інвестиційну привабливість готельної індустрії України. У статті обґрунтовано сутність та особливості підтримки розвитку готельної індустрії в умовах кризових явищ. Запропоновано

© Олександр Олександрович Галаченко, Тетяна Семенівна Незвещук-Когут, Орислава Іванівна Графська, Назарій Миколайович Попадинець, Наталія Володимирівна Білошкурська, 2021

низку маркетингових та управлінських дій, спрямованих на якісне інформаційне забезпечення готельної сфери, що є сьогодні вкрай важливим в умовах подолання наслідків пандемії COVID-2019.

Ключові слова: підприємство, готельна індустрія, туризм, ринок послуг.

Oleksandr HALACHENKO

Doctor of Economic Sciences, Doctor of Economics of the Department of Entrepreneurship and Management of the Interregional Academy of Personnel Management

Tetiana NEZVESHCHUK-KOHUT

PhD of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Technology and Organization of Hotel and Restaurant Business, Chernivtsi Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics

Oryslava HRAFSKA

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Hotel and Restaurant Business, Lviv State University of Physical Culture named after I. Bobersky

Nazariy POPADYNETS

PhD of Economic Sciences, Senior Researcher of Department of Regional Economic Policy at M. I. Dolishnyi Institute of Regional Research of NAS of Ukraine

Nataliia BILOSHKURSKA

PhD of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Marketing, Management and Business Management
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ANALYSIS OF THE ACTIVITY OF THE HOTEL INDUSTRY COMPANIES IN CURRENT CONDITIONS

Abstract

Introduction. Nowadays, in light of numerous proves of the COVID-2019 pandemic impact on the tourism industry and hotel management, the negative trends in the activity of companies in the industry are observed. The issue of helping the companies remaining on the market in their development is a logical one. The inflow of investment resources is among essential conditions of the hotel industry, which is possible due to the search for sources of funding to help new companies in the industry by upgrading their material and technical base and developing professional personnel. Therefore, comprehensive research of the processes of supporting the hotel industry companies is needed to promote their development in instability and crisis.

The paper aims to research the peculiarities of the hotel industry companies' activity in crisis phenomena and the ways to support them.

Results. The paper analyzes scientific studies that are the basis for the research idea and outlines the main directions of the hotel industry development. The retrospective and current condition of the hotel industry in Ukraine and its main development trends are represented, including the analysis of the industry structure (number of the hotel industry companies; hotel capacity and room size; number of staff, etc.). The peculiarities of the territorial location of the hotel facilities and conditions influencing their functioning are characterized. The investment attractiveness of the hotel industry in Ukraine is examined.

Conclusions. The paper substantiates the nature and peculiarities of support of the hotel industry development in crisis phenomena. It offers a range of marketing and managerial measures directed at developing a quality information framework for the hotel industry, which is of utmost importance in conditions of overcoming the consequences of the COVID-2019 pandemic.

Keywords: company, hotel industry, tourism, services market.

Вступ

Питання розвитку готельного господарства є дуже важливим, особливо для України, де сфера туризму за період з 2011-2019 рр. почала стрімко розвиватися. Сьогодні особливе занепокоєння викликає ситуація яка супроводжує весь світ загалом та нашу країну зокрема, це пандемія COVID-19. Пандемія впливає як на здоров'я та життя населення, так і на функціонування всіх сфер економіки, серед яких і важливе місце посідає туристична та готельно-ресторанна індустрія.

Тому актуальним є новий етап розвитку готельної індустрії, який є можливий на засадах інвестиційно-інноваційної діяльності.

Основні питання функціонування готельної індустрії висвітлені у працях вітчизняних та зарубіжних авторів таких як: Л.О. Іванова, В.А. Квартальнов, Ф. Котлера, Н.М. Кузнецова, М.Ю. Барни, М. Лесик, А.Л. Леснік, О.О. Любіцева, А.А. Мазаракі, М.П. Мальської, І.П. Маціцький, О.Ф. Моргун, Г.А. Папірян, С.В. Скибінський, Т.І. Ткаченко, В.К. Федорченко, А.В. Чернишов та ін. У працях Г. Андрощука, М. Бедринець, Т. Ковальчук, В. Ляшенко, Т. Марущак, А. Цират, М. Вудроу, Г. Клікет, Р. Мартін, М. Мендельсон, Дж. Стенворт, Б. Сміт, С. Силинг, Д. Уіндспергер розглядаються основні аспекти управління готелями і готельними мережами.

Низка інших науковців проводять дещо ґрунтовніші дослідження по цьому питанні. Так, зокрема Т. Буряк провів дослідження еволюції становлення готельного бізнесу в Україні [1]. К. Галасюк проведено оцінку інноваційного потенціалу підприємств готельного господарств [2]. Т. Скрипко та ін., з використанням системного аналізу запропонували систему показників, які впливають на процес формування конкурентних переваг готельного господарства як одного з видів житлової сфери. Авторами математично підтверджено існування тісного зв'язку між рівнем конкурентоспроможності готельного господарства України і факторами впливу, які умовно були поділені на дві групи (зовнішні та внутрішні.) [3]. Г. Горіна досліджувала конкурентоспроможність країн у туристичній галузі, зокрема в частині готельного господарства де виділила нові підходи, які можна застосовувати в Україні [4]. С. Захаров у своєму дослідженні приділив більшої уваги державному регулюванню якості готельних послуг шляхом їх сертифікації, як методу підвищення конкурентоспроможності готельного господарства [5]. М. Стегней розглядає це питання як моделювання системи стратегічного управління галуззю в контексті сталого розвитку підприємства [6].

Однак, основні питання розвитку готельної індустрії в умовах складних кризових явищ на сьогодні є мало відображеним і потребує додаткових досліджень.

Мета та завдання статті

Метою статті є дослідження особливостей діяльності підприємств готельної індустрії в умовах кризових явищ, а також шляхи реалізації її підтримки.

Виклад основного матеріалу

Аналізуючи економічну ситуацію за останній період, яка відбувається в Україні загалом можемо сказати наступне, що порівнюючи надходження до Державного бюджету бачимо, що їх було на 3,8% менше запланованого на період 2020 р., в грошовому еквіваленті це склало понад 20 млрд грн. Та варто зазначити, що і ВВП в Україні скоротилося на 7%. Відповідно, аналізуючи такі статистичні дані розуміємо, що наслідки пандемії вплинули абсолютно на всі сфери економіки [7].

Питання самоокупності та беззбитковості підприємств готельного господарства є надзвичайно важливими в ситуації з пандемією COVID-19. Здебільшого в нормальній робочій ситуації відбувається так, що підприємства готельного господарства в Україні продають свої товари та послуги за цінами, які є встановлені самими підприємствами з урахуванням всіх витрат, та з митою отримання максимального прибутку. Проаналізу-

вавши основні показники розвитку туристично-готельної індустрії, ми може стверджувати, що сфера має потенціал розвитку (рис. 1).

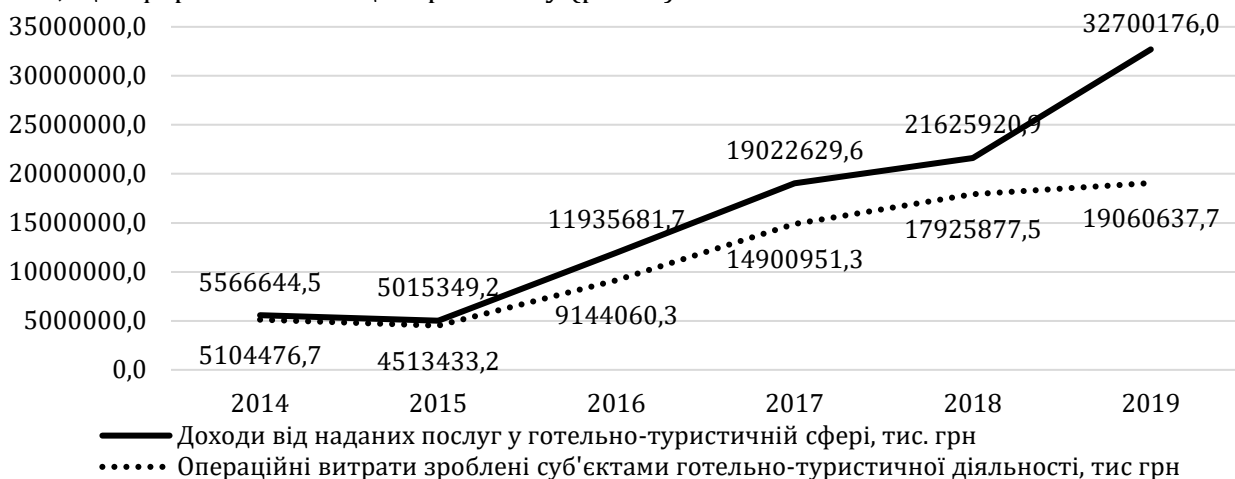

Рис. 1. Основні доходи та витрати в готельно-туристичній індустрії за 2014-2019 рр.
Джерело: побудовано на основі даних [8].

Відповідно до рис. 1. ми бачимо, що доходи стрімко перевищують операційні витрати підприємств, що є позитивним явищем і свідчить про стабільний, чи навіть активний розвиток досліджуваної індустрії.

Не менш важливим показником ефективності розвитку та зміцнення потенціалу готельно-туристичної діяльності є кількість суб'єктів економічної діяльності, які займаються цією справою (рис. 2).

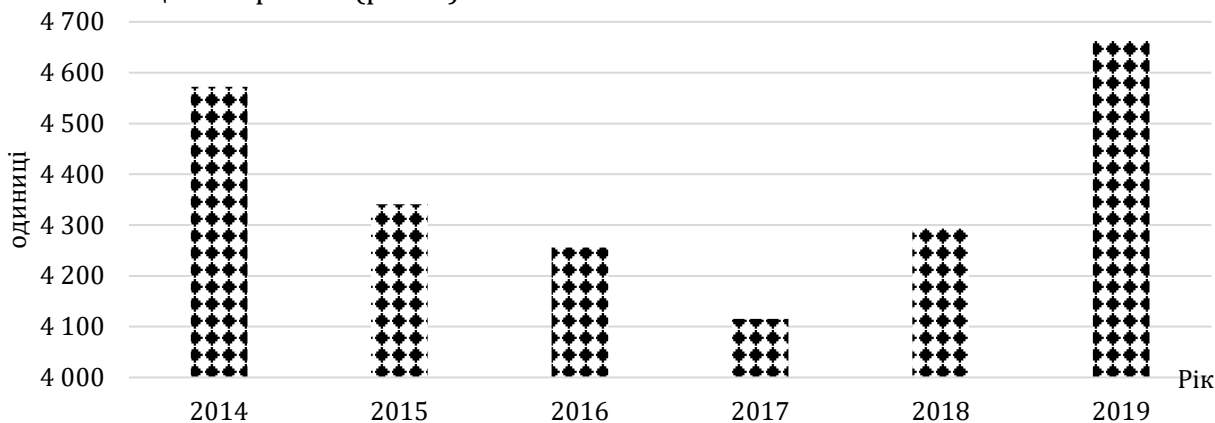

Рис. 2. Кількість суб'єктів готельно-туристичній індустрії у 2014-2019 рр.
Джерело: побудовано на основі даних [8].

З наведеного рис. 2 ми бачимо різке зменшення кількості суб'єктів досліджуваної сфери починаючи з початком військових дій в Україні з 2014 р. і найбільшого піку досягло у 2017 році, де всього по всій території України було зафіксовано 4115 одиниць. Таке скорочення відбулося через анексію Автономної республіки Крим, а також частини Луганської та Донецької областей. Ця ситуація яка склалася у 2014 році не стала початком скорочення кількості туристів як іноземних, так і внутрішніх (рис. 3), однак призвела закриття низки готельних комплексів, які не змогли якісно та належно надавати відповідні послуги своїм споживачам. З цього ж рис. 2 ми бачимо відновлення і відкриття нових підприємств готельно-туристичної індустрії, що стає основою розвитку сфери, а також показує потенціал його розвитку.

Як бачимо з рис. 3, кількість осіб, які користувалася послугами готельно-туристичної індустрії зростає з року в рік. Порівнюючи кількість іноземних туристів у 2019 році до 2014 року то їх кількість зросла на 57%, а внутрішніх – 80%.

Однак, варто зазначити, що у період нестабільності важливого значення набуває цінова політика таких підприємств.

Рис. 3. Кількість туристів обслуговуваних суб'єктами готельно-туристичної індустрії у 2014-2019 рр.

Джерело: побудовано на основі даних [8].

Адже в умовах кризи багато туристів не залишають свого захоплення і хобі у туристичних поїздках, однак вони переглядають можливості економії коштів саме на ресторанах та готелях. Регулювання цін на окремі категорії послуг готельних підприємств. Важливу роль на ціни та тарифи в готельних підприємствах відіграють податкові навантаження, які передбаченні чинним законодавством, а саме: акцизний збір; готельний збір; ПДВ; податок на прибуток.

Беручи до уваги систему державного управління якістю обслуговування в готельних підприємствах важливу роль відіграє нормативно-правовий контроль, який гарантує високу стабільність та стійкість якості послуг, які надають підприємства готельного господарства, а в період COVID-19 це є надзвичайно важливим питанням. Необхідність підвищення якості обслуговування у готелях також зумовлена невідповідністю національних стандартів світовим. У зв'язку з цим на державному рівні виникла необхідність структурувати національну та світову нормативно-технічну документації згідно з чинною законодавчою базою України [7].

Якість послуг у готельно-туристичній індустрії України регулюють правова та нормативна бази, де в основу регулювання у туристичній сфері економіки України, зокрема стосовно якості послуг у готелях, покладено Закон України «Про туризм», який діє з 15 вересня 1995 р., зі змінами та доповненнями, внесеними Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» від 18 листопада 2003 р. [9]. Він визначає загальні правові, організаційні й соціально-економічні принципи реалізації державної політики України у сфері туризму та спрямований на гарантування прав громадян на відпочинок, свободу пересування, охорону здоров'я, безпечне для життя довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав, закріплених Конституцією України, встановлює засади раціонального використання туристичних ресурсів та регулює відносини, пов'язані з організацією та здійсненням туризму на території України. Закон України «Про туризм» став правовим підґрунтям для розроблення комплексу галузевих нормативно-інструктивних документів, що регламентують конкретні аспекти готельно-туристичної діяльності.

Та варто зазначити, що із зростанням кількості хворих на COVID-19, урядом України було прийнято розпорядження «Щодо деяких вимог до протиепідемічних заходів при послабленні карантину» від 18 травня 2020 року № 32 [10]. У ньому зазначалося, що вітчизняні готелі не зобов'язані зачинятися на період карантину, однак через відсутність туристів у більшості з них немає іншого варіанту.

Відповідно до цього урядом розроблено тимчасові рекомендації роботи готелів, а саме [11]:

1. Керівники готелів мають надати відповідальну особу, яка проводить температурний скринінг усім працівникам перед початком роботи. Працівники, в яких виявлено температуру тіла понад 37,2°C або ознаки респіраторних захворювань, не допускаються до роботи.

2. Адміністрація закладу має забезпечити наявність щонайменше п'ятиденного запасу засобів індивідуального захисту.

3. На вході в готель та в коридорах необхідно: розмістити інформаційні матеріали щодо профілактики корона вірусу; організувати місця для обробки рук спиртовмісними антисептиками.

4. При появі симптомів респіраторного захворювання та/або підвищення температури у особи, що проживає в готелі, така особа підлягає ізоляції в номері до прибуття карети швидкої медичної допомоги, яку викликає персонал готелю.

5. Дозволяється одночасне перебування відвідувачів у вестибюлі закладу з розрахунку не більше однієї особи на 10 квадратних метрів площі зали обслуговування.

6. Адміністрація готелю забезпечує та контролює виконання умов недопущення формування черг в місцях можливого скупчення туристів. Для уникнення черг при реєстрації поселення в готель він повинен забезпечити можливість попередньої онлайн-реєстрації відвідувачів.

7. На рецепції готелю встановлюється захисний екран між персоналом та відвідувачами. Персонал готелю має дотримуватись всіх санітарно-гігієнічних норм і стандартів, які регламентовані політикою ВООЗ.

8. У готельних закладах забороняється робота конференц-залів, фітнес- та спа-центрів готелів.

9. Харчування в готелях може бути організоване шляхом доставки їжі в номери за попереднім замовленням відвідувачів або в ресторанах готелів лише на відкритих майданчиках на відкритому повітрі, у тому числі під тентами, на верандах, за умови дотримання усіх карантинних умов.

10. При заїзді в готель кожному гостю надається спеціальний набір із санітайзером, гумовими рукавичками та маскою. Проводиться обробка дезінфікуючим засобом багажних сумок, колясок і інших речей гостей. Після виїзду кожного гостя з метою дезінфекції в номерах слід використовувати професійні дезінфікуючі озонаторів.

11. В готелі повинні бути експрес-тести на антитіла до COVID-19 для тестування співробітників готелю при перших симптомах ГРВІ (для гостей у разі відповідних звернень на рецепцію викликається швидка допомога).

Варто зазначити, що ці кроки стали обов'язковими, оскільки тільки так можна убезпечити споживачів готельно-туристичної сфери від зараження COVID-19.

Висновки та перспективи подальших розвідок

В умовах ситуації, яка сьогодні склалася навколо готельно-туристичної індустрії, вважаємо, що крім прийняття антипандемічних заходів важливого значення має державна підтримка сфери. Зокрема це має бути пов'язано з тим, що на в період пандемії особливо, доцільно б було на державному рівні встановити податкові канікули для підприємств готельно-туристичної сфери, або прийняти питання, щодо компенсації частково податків та зборів. У частині нормативно-правового регулювання варто було б прийняти зміни та доповнення до санітарно-гігієнічних норм готельних господарств, який би включав питання підвищеної уваги щодо дезінфікації приміщень готельного сектору. Якщо державою також буде прийнято рішення щодо забезпечення всіма необхідними засобами для боротьби з пандемією COVID-19 (дезінфікатори, маски та рукавички для персоналу та інші засоби), за рахунок бюджетних коштів, і тоді враховуючи ці пропозиції суб'єкти готельної індустрії зможуть знизити ціну на надані послуги, що слугувати зменшенню відтоку активних користувачів. Це відповідно дозволить додатково залучити клієнтів певним готелям та втриматися на ринку в

непростий кризовий період, який переживають всі сфери економіки, а готельно-туристична індустрія найбільше.

Список літератури

1. Бурак Т.В. Готельні мережі: еволюція та становлення. Бізнес-Інформ, 2014. № 8. С. 179-183.
2. Галасюк К. А. Оцінка інноваційного потенціалу підприємств готельного господарства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Одес. нац. екон. ун-т. – Одеса, 2016. 20 с.
3. Skrypko T., Popadynets N., Garasymluk M., Topchii O. Analysis And Modeling Of The Impact Of Factor Determinants On Functioning Of Hotel Economy In Ukraine Studies of Applied Economics: The Recent Economic Trends and their Impact on Marketing, 2020. Vol 38, No 3 (1). URL: [https://dx.doi.org/10.25115/eea.v38i3%20\(1\).3976](https://dx.doi.org/10.25115/eea.v38i3%20(1).3976)
4. Горіна Г.О. Конкуренентоспроможність країн у туристичній галузі: нові підходи до визначення. Вісник Хмельницького національного університету, 2015. № 4. Т. 1. С. 203–207.
5. Захаров С. Г. Державне регулювання якості готельних послуг шляхом їх сертифікації. Держава та регіони. Серія: Державне управління. 2015. № 1. С. 10-15.
6. Stehnei M., Irtyshcheva I., Boiko Y. Modeling of strategic control system in the context of sustainable development of enterprise. Problems and Perspectives in Management, 2017. Volume 15. Issue 3. pp. 212-223.
7. Графська О.І., Боратинський О. В., Євдошенко О. В. Вплив держави на формування ціни в підприємствах готельного бізнесу в Україні в період пандемії COVID-19. П'ятдесят перші економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Львів, 2020. С. 3-5.
8. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Про туризм. Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Нові послаблення карантину: як МОЗ пропонує працювати готелям, фітнес-клубам і транспорту. Ліра 360. 19.05. 2020. URL: https://biz.ligazakon.net/ua/news/195407_nov-poslablennya-karantinu-yak-moz-proponu-pratsyuvati-gotelyam-ftnes-klubam-transportu
11. Шацька З. Я., Шевель А. А. Організація роботи підприємств готельної сфери в умовах пандемії COVID-19. Ефективна економіка, 2020. №10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2020/53.pdf

References

1. Burak, T. V. (2014). «Hotel chains: evolution and development». *Biznes-Inform*. № 8, pp. 179-183.
2. Halasyul, K. A. (2016). *Otsinka innovatsiynoho potentsialu pidpryyemstv hotel'noho hospodarstva*. [Evaluation of innovative capacity of hotel businesses]. Abstract of Ph.D. [Thesis](#). 08.00.04. Odesa National Economic University. Odesa.
3. Skrypko, T., Popadynets, N., Garasymluk, M., Topchii, O. (2020). Analysis And Modeling Of The Impact Of Factor Determinants On Functioning Of Hotel Economy In Ukraine Studies of Applied Economics: The Recent Economic Trends and their Impact on Marketing, 38, No 3 (1). Available at: [https://dx.doi.org/10.25115/eea.v38i3%20\(1\).3976](https://dx.doi.org/10.25115/eea.v38i3%20(1).3976)
4. Horina, H. O. (2015). «Countries' competitiveness in tourism industry: new approaches to definition». *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*, 4(1), pp. 203–207.
5. Zaharov, S. H. (2015). «Public regulation of the quality of hotel services by their certification». *Derzhava ta rehiony. Seriya: Derzhavne upravlinnia*, 1, pp. 10-15.
6. Stehnei, M., Irtyshcheva, I., Boiko, Y. (2017). Modeling of strategic control system in the context of sustainable development of enterprise. *Problems and Perspectives in Management*, 15(3), pp. 212-223.
7. Hrafs'ka, O.I., Boratyns'kyu, O. V., Yevdoshchenko, O. V. (2020). «The influence of the state on price formation in the hotel business in Ukraine during the pandemic COVID-19». *P'iatdesiat pershi ekonomiko-pravovi dyskusii*. [Fifty-first economic and legal discussions]. *Materials of the international scientific-practical Internet conference*. Lviv.
8. Official site of the State Statistics Service (2020). Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. On Tourism (1995). Law of Ukraine. Dated 15.09.1995 № 324/95-VR. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Liha 360 (2020). New quarantine easing: how the Ministry of Health offers to work in hotels, fitness clubs and transport. Available at: https://biz.ligazakon.net/ua/news/195407_nov-poslablennya-karantinu-yak-moz-proponu-pratsyuvati-gotelyam-ftnes-klubam-transportu
11. Shats'ka, Z. YA., Shevel', A. A. (2020). Orhanizatsiya roboty pidpryyemstv hotel'noyi sfery v umovakh pandemiyi COVID-19. [Organization of work of hotel enterprises in the conditions pandemic COVID-19]. *Efektivna ekonomika*. [[Effective economy](#)]. (electronic journal). №10. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2020/53.pdf

Стаття надійшла до редакції 14.01.2021 р.